

Ричард Докинс за поезията в науката и красотата на фактите

„Моят подход е не да поставям ударението върху практическата приложимост на науката, аз наблягам на поезията в науката.“ Ричард Докинс

Поезия и наука в едно изречение звучи странно, може би дори прекалено странно, но такава е и Вселената *„по-странна, отколкото можем да си представим“*.

Световноизвестният микробиолог и еволюционист Ричард Докинс гостува за първи път в България, който беше сред лекторите на тазгодишното V издание на Софийския фестивал на на-

уката, в рамките, на който изнесе лекцията *„По-странна, отколкото можем да си представим.“*

Едно от най-невероятните и странни неща в света ни е самият произход на живота. Ето как в книгата си *„Сембичният ген“* Ричард Докинс обяснява този феномен: *„В даден момент по случайност се е образувала една забележителна молекула. Нека я наречем репликатор. Тя може да не е била непременно най-голямата или най-сложната молекула по това време, но е имала изключителното свойство да създава копия от себе си. Това събитие изглежда много невероятно, за да се е случило. Но е така – и е изключително невероятно.“*

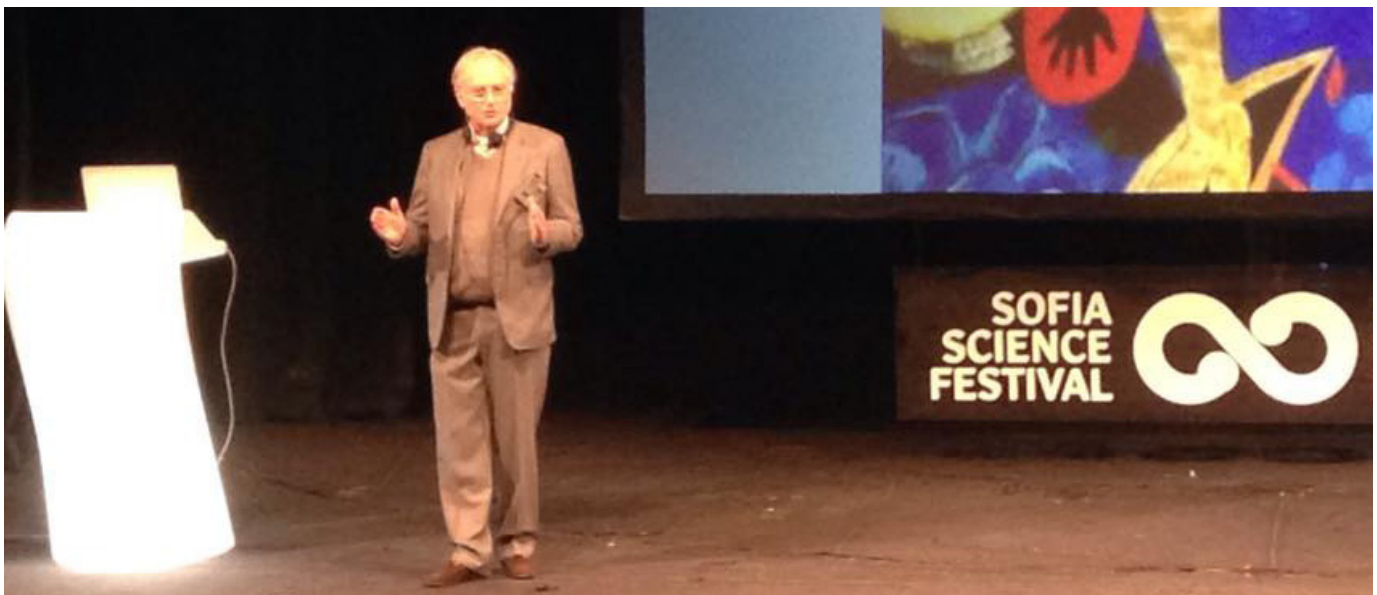
Може би не се е случило точно така, въпросът за произхода на живота все още няма отговор, това всъщност е един от най-големите проблеми, с които микробиолозите трябва да се справят. Въпреки това комбинирането на молекулите, които в зората на Вселената са можели да изградят само скали, по такъв начин, че да се появи цялото огромно разнообразие от видове и да се стигне до човешкия вид, е толкова вдъхновяващо, че би могло да

бъде описано в научно-фантастичен роман.

Ако бяхме живели преди 1859 дори еволюцията би ни се струвала странна, защото Чарлз Дарвин още нямаше да е написал своя „Произход на видовете“. Благодарение на неговата теория днес учените като Ричард Докинс продължават да я изследват и дори я разглеждат през две революционни гледни точки: от гледна точка на гена и от гледна точка на индивида.

В теорията на Докинс за себичността на гена безспорно има нещо драматично-поетично. Теорията му изследва биологията на егоизма и алтруизма и защитава тезата, че гените са „егоистични“ в смисъла на програмирания в тях стремеж да се съхранят.

Хората сме уникален животински вид, единствено ние сме развили осезаемо извън-интуитивно алтруистично поведение, въпреки себичността на гените си. Ние сме способни да поставяме чуждите интереси пред нашите собствени, ние сме единственият вид, който съзнателно се грижи за опазването на Земята от екологични катастрофи, ние се стремим да споделяме ресурсите ѝ така, че да има за всички. Но егоизмът в природата на гена, неговото желание да оцелее независимо от всичко, ни прави противоречиви. Ние сме поставени в постоянен конфликт на интереси и всъщност възпитаваме в себе си алтруизма като плод на културно развитие и се борим със заложената на генетично ниво себич-

ност.

Странностите на света не свършват с еволюцията. Понятието „реалност“ е също толкова невероятно.

Ето какво казва Докинс: „Начинът, по който виждаме и възприемаме света около нас, е резултат от факта, че и самите ни мозъци са еволюирали органи. Те са еволюирали така, че да ни навигират в света, в който живеем – Средния свят, който е по-голям от света на микро частиците (атомите например) и по-малък от космически мащаб.“

Ако за оцеляването си имахме пряката нужда интуитивно да разбираме микро строежа на обектите, вероятно щяхме да го правим и то да ни се струва съвсем нормално. Но ние живеем в свят доминиран от солидни тела като планините, затова те ни се струват по-реални от атомите.

Различните видове са се приспособили към различни светове, кучетата например живеят в свят доминиран много повече от миризмите, а прилепите се ориентират чрез ултразвуковите вълни. Заради това се получават тези вариации на реалното, в зависимост от света, за чиито характеристики сме еволюирали.

Странностите на света ще стават още повече. Учените все още нямат отго-

вор на въпроса за произхода на живота, но също така в невробиологията на съзнанието и областта на ембриологията има много неизвестни. Физиците пък изследват квантовата теория на много малките обекти и теорията на относителността свързана с много големите обекти и как могат тези две да бъдат примирени.

Вселената е едно невероятно място, а науката, чрез която я опознаваме, е много повече от полезна. Както литературата, музиката, рисуването, тя вдъхновява с естетическа красота.

Ричард Докинс е един от учените, които чрез своите увлекателни книги и лекции популяризира разбираемостта на говорене за наука и запалва любопитството на все повече хора към непознатото.

Според него най-лесният начин да вдъхновите някого е: „Хванете някого за ръка, заведете го до един микроскоп, накарайте го да погледне. Това, което той ще види, е съдържанието на една клетка и го накарайте да осъзнае, че в тялото му има над 13 милиона клетки. Или обяснете, че атомите в тялото му са от взривени звезди и атомите на лявата му ръка могат да са от различна звезда от тези на дясната.“